

שונה הוא מצבו של המאזין למוסיקה של המאה ה-20. השפה המוסיקלית משתנה תדיר, וכתוצאה מכך משתנה גם התפיסה האסתטית של מוסיקה זו. יסודות מוסיקליים כמו נעימה (מילודיה), הארמוניה או מיקצב (ריתמוס) זוכים לביטויים שונים מאלה השגורים במוסיקה המסורתית. אולם, למרות שינויים מתמידים אלה בצורות הביטוי, נשארת תופעה אחת יציבה וקבועה ומשותפת לכל התקופות בקורות המוסיקה: הכוח הסוגסטיבי הזורם מן המוסיקה אל המאזין.

אם המאזין לסימפוניה הרביעית שלי יתמסר לצלילים ללא דיעות קדומות, הוא יבין כי לפניו מעין "שירת האקסטאזה" שנייה (ר' סְקְרִיאָבִין), המבטאת בדפוסים של מוסיקה בת-זמננו את אירועי היובל.

יוסף טל

הסימפוניה הרביעית הזמנה בידי התזמורת הפילהרמונית הישראל לרגל יובלה, במלאת 50 שנה להיווסדה. גוף מוסיקלי מרכזי זה בחיי התרבות הישראלית עבר כחוט-השני בכל חייו, לכן טבעי הדבר, כי תגובתי הריגשית לאירועי היובל קבעה את הרקע שדירבן את דמיוני כמלחין. הדבר ניכר בכל היצירה, בקטעיה הנלהבים כבקטעיה הליריים, בכל הביטויים השונים.

את טבע התלהבותי בכתיבת היצירה קל היה לתאר, אולם אני מהסס אם לספק למאזין ניתוח מילולי המנסה להסביר שיטה תיאורטית-מוסיקלית בעזרת מונחים מקצועיים, דבר השייך לבית-המלאכה של המלחין, ואינו צריך להטריד את המאזין. כל מאזין מביא עימו לקונצרט מטען של נסיון שרכש בדרך כלל בהאזנה בעיקר ליצירות קלאסיות ורומאנטיות. התנסות זו יצרה הרגלים, ובעזרתם אפשר להתמצא בקלות בנבכי המוסיקה הקלאסית.

"הסימפוזיה הרביעית כתובה בפרק אחד  
והיא קצרה יחסית. הקיצור אצלי אינו נובע  
מזה שאין לי מה לומר. הקיצור הוא בכוונה  
ברורה ומפורשת – ארכיטקטונית. כי כל  
הגישה, לרעיון שאני מעמיד ואיך שאני  
מפתח את הרעיון, דורשת ריכוז מכסימלי.  
אפשר לומר, לפעמים, בחמש־עשרה דקות  
הרבה יותר מאשר בפטפוט של שעה תמימה.  
זאת בעצם הכוונה".